

EXKURS DO HISTORIE MĚSTSKÉ POLICIE NA MĚLNÍCE

Naše město prošlo až do dnešní doby vývojem, který má kořeny v dávné historii. Nedílnou součástí života města byla a v dnešní době je, též činnost komunálně policejního sboru, který procházel rovněž vývojem, jehož počátky sahají mnoho a mnoho let zpět.

Rok 1877, do kterého se nyní přeneseme, byl pro komunální policii města Mělníka významný schválením služebního předpisu, jímž bylo **Poučení pro obecní strážníky král. věnného města Mělníka**.

Znění tohoto služebního předpisu je pro čtenáře dnešní doby v mnohém zajímavé, ba až úsměvné. V mnohém však poučné, neboť zjistí, že řada institutů spojených s činností obecních strážníků královského věnného města Mělníka je obdobná s postavením a činností dnešní Městské policie Mělník a jejích pracovníků – strážníků.

Obecní strážník byl charakterizován jako služebník obce, vykonávající místní policii. Otázky jeho přijetí či propuštění byly v kompetenci obecního zastupitelstva, přičemž strážníci byli podřízeni měšťanostovi (starostovi) nebo jeho náměstkovi, pokud obor místní policie nebyl přikázán některému členu rady.

Zvláštností byla **přísaha**, kterou obecní strážníci skládali do rukou starosty. Jejím obsahem byl slib věrně a bedlivě vykonávat jim uložené úkoly, být poslušni starostovi, jeho náměstkovi nebo zvláštnímu zřízení pro vykonávání místní policie, zachovávat tajemství, svěřená jim ve službě, jakož i slib nedat se svést ani sliby, ani dary, ani přízní nebo záští a ani příbuzenstvím ke komukoliv od vykonávání svých povinností.

Strážníci byli odlišeni od ostatních občanů zvláštním šatem (uniformou) s odznakem obce a vyzbrojeni byli poboční zbraní (šavlí). Povinni byli při sobě

nosit, kromě poboční zbraně, též služební knížku, která jim sloužila k prokazování se.

Důraz byl kladen na **chování se strážníků**. Toto mělo být neohrožené a vážné, ke svým představeným poslušné a ke všem obyvatelům obce a cizím osobám vlídné a uctivé a při větším shromáždění lidu pak opatrné. Rovněž k osobám, které strážník zatýkal či někam odváděl, mělo být jeho chování lidské a pokud možno i šetrné.

Strážníci se měli vyvarovat všeho, co by je činilo směšnými. Zejména se neměli zdržovat v hospodách a krčmách, s výjimkou služebních důvodů nebo potřeby přijímání potravy. Neměli se dávat „častovati“ (hostit) a přísně se vyvarovat opilství a her, styků s osobami nedobré pověsti, dělání dluhů a během služby v obci či při vstupování do bytů kouřit.

Poučení o službě zakotvovalo podmínky **užití zbraně strážníky**. Při služebních úkonech, byl strážník oprávněn užít zbraně:

1. Jestliže na něho byl učiněný útok a on bylo donucený se bránit se.
2. Aby přemohl skutečný odpor, který mu byl činěn z důvodu změření vykonávání jeho služební povinnosti.
3. Když stíhal na útěku nebezpečného zločince, jako loupežníka, paliče, pověstného zloděje a ten na trojí zavolání, aby se zastavil, setrval v útěku.

Při použití zbraně byl pak strážník povinen použít nejdříve zbraně méně nebezpečné (např. poboční zbraně) a pokud možno šetřit lidský život.

Poučení o službě kladlo důraz a obsáhle zakotvovalo povinnosti obecních strážníků, mezi které patřilo zejména:

1. Dohlížet na bezpečnost osob a jmění (majetku), odstraňovat a bránit všemu, co bylo škodlivé a nebezpečné lidskému životu, např. koupání v nebezpečných místech, klouzání se na slabém ledě na hlubokých

vodách, zacházení se zbraněmi lidmi k tomu nepovolanými a nezkušenými, nebezpečné hry mládeže, odkryté studně a jámy, pomítnutí (stížení vzteklinou) nebo kousaví psi, trkavý dobytek na místech kudy chodili lidé atd.

2. Dohlížet na obecní silnice, cesty, místa a mosty, pečovat o bezpečné a snadné jezdění po silnicích a vodách.
3. Dohled na potravní věci, na veřejné prodeje a trhy, na zachování pravé míry a váhy, aby nebyl prodávány zkažené, nezralé nebo nečisté potraviny a při veřejných trzích byl zachováván pořádek a neprovozovalo se šibalství (okrádání) a mámení (klamání) lidu, zejména mládeže a aby prodavači zachovávali poctivé míry a váhy.
4. V oblasti zdravotní policie dbát na odstraňování všeho, co bylo nebo mohlo být škodlivým. Jednalo se např. o pohozené zdechlé mrchy (mršiny) a věci páchnoucí a smrduté, kalení vody ve studnách a potocích, aby veřejná místa a ulice nebyly znečišťovány a chodníky, zejména za deště a sněhu byly drženy zejména ze strany domácích pánů vždy v čistotě.
5. Na úseku čelední a dělnické policie aby cizí čeládka a dělnictvo bylo opatřeno domovním výkazem (dokladem o ubytování), aby nehýřilo a nehrálo v krčmách, netoulalo se v době práce a v noci, jakož aby domácím lidem byla poskytnuta rychlá pomoc v případech, kdy by čeledín či dělník vzdoroval hospodáři a působil někomu násilí nebo jiné pohoršení.
6. Zabraňovat všemu a odstraňovat vše, co je nemravné a působí veřejnou ošklivost nebo pohoršení, jako např. smilstvo, rvačky, opilství, necudné řeči, zpěv, obrazy a nápisy, noční povyky a nepovolené muziky v hospodách, rozpustilost mládeže, posměch z blbých lidí a mrzáků,

trýznění zvířat, povyky a shony poblíž škol a kostelů nebo na hřbitovech, koupání se na místě, kudy chodí lidé, zvláště pak rušení náboženských a církevních obřadů kteréhokoliv vyznání a toulání se dětí v čas školního vyučování.

7. V rámci péče o dobročinné a chudé ústavy zabraňovat a odstraňovat pouliční žebrání a dotíravé vytloukání (navštěvování) lidských příbytků žebráky a tuláky.
8. Při výkonu policie v příčině staveb a ohně (stavební a požární policie) dohlížet, aby žádná stavba v obci nebyla prováděna bez vědomí a povolení představenstva a zabraňovalo se všemu, co by mohlo způsobit požár.
9. Na úseku tzv. cizinské policie dohlížet, aby se cizí osoby prokazovaly legitimací a cizí podezřelé osoby byly odstraněny z obce a aby nikdo z občanů nepřijímal přespolní lidi na nocleh bez výkazu a aby hospodští vedli knihu cizinců (ubytovací knihu).
10. V oboru trestní a soudní policie dohlížet na to, aby spáchané zločiny nebo jakékoliv jiné trestní skutky byly co možná nejrychleji oznámeny příslušným úřadům, aby jejich známky byly co nejbedlivěji ohledány a zjištěny, aby se rychle pátralo po pachatelích takových skutků a po všech odcizených nebo uschovaných věcech.

Ve všech těchto oborech měl strážník za povinnost konat službu a plnit povinnosti buď z rozkazu svého přestaveného nebo též na základě vlastního zjištění a pozorování či na základě upozornění jiných osob.

Obecní strážníci byli též povinni při každém volání o pomoc pospíšit na místo, odkud hlas přicházel, pátrat po příčině a tomu, kdo pomoc potřeboval, tuto poskytnout.

Na závěr si uvedme oblast spolupráce obecních strážníků s jinými osobami. Tato spolupráce byla orientována na obecní pomocné či zvláštní polní hlídače. S nimi strážník nejen spolupracoval, ale měl též dohlížet na to, aby řádně konali službu a kdyby tomu tak nebylo, oznámit to svému přestavenému.

Přitom byl nejen těmto služebníkům, ale i ostatním občanům služebním řádem stanovena povinnost „obecního strážníka ve vykonávání služby všemožně podporovati“. Tomu pak odpovídala též povinnost strážníka ochotně jim poskytnout pomoc při bránění proti všemu, co bylo škodné.

Služební řád se dotýkal i dalších oblastí postavení a činnosti obecních strážníků, ke kterým se lze vrátit později. Řád obsahuje řadu archaismů, jejichž převedení do dnešní řeči je uvedený v závorce.

Doufám, že toto ohlédnutí se do historie našeho města přispělo jak k rozšíření znalostí v této oblasti, tak i připomenutí si postavení a úlohy dnešního komunálního sboru v našem městě.